

Sädgås

Häckfågel i områden med skogs-myrrosaiker med inslag av sjöar och vattendrag från Dalarna och norrut, framför allt i Västerbottens och Norrbottens läns inland. I liknande områden finns ett fåtal ruggningsplatser där flockar av gäss byter fjädrar från slutet av juni till slutet av juli. Arten är skygg och svårinventerad, och förekomsten under häckningstid är därför inte noggrant känd. Flyttfågel.

Ekologiska krav

Sädgåsen förekommer i myr- och skogsmosaikområden i inre Norrland och ända upp till låglänt fjällbjörkskog. Viktiga miljöer i detta landskap är starrmyrar med inslag av gölar, sjöar, vattendrag, vegetationsrika stränder och skogsklädda holmar. Bona placeras oftast i skog på myr eller fastmark, ibland flera hundra meter från öppen våtmark. Gässen kan flyga kilometervis för att beta, och även ungpullarna är rörliga. Under ruggningen i juni–juli är gässen flygoförmögna under några veckor. Familjegrupper ruggar i trakten kring boplatserna. Vuxna utan gässlingar och yngre gäss som inte häckat samlas då i större flockar (upp till flera hundra individer) i några utvalda områden. Ruggningsplatserna liknar häckningsplatserna, och de blöta myrarna och sjöarna ger den nödvändiga kombinationen av föda och skydd. Under ruggningstiden äter gässen i huvudsak starr och fräken, mot slutet även blåbär och kråkbär. En låg nivå av mänskliga störningar är mycket viktig, särskilt för de ruggande flockarna. Vid störning springer gässen från platsen och återvänder inte på många dagar, ofta inte under resten av säsongen. De får då hålla tillgodo med mindre lämpliga platser och utsätts antagligen för en ökad predationsrisk. Upprepade störningar kan innebära att de traditionella ruggningsplatserna överges permanent.

Utbredning och regionala skillnader

Ett litet, isolerat bestånd finns i norra Dalarna, Härjedalen och nordvästra Hälsingland. Majoriteten av beståndet häckar från de inre delarna av Ångermanland genom lappmarkerna upp till finska gränsen. De högsta tätheterna finns på myrar i Norrbottens län.

Indikator på skyddsvärd skog

Saknar signalvärde för skyddsvärda skogsmiljöer.

Faktorer som missgynnar eller hotar arten

Det största hotet är förmodligen olika former av mänsklig störning under

häckningstid. Ruggningsplatserna är mest känsliga för störningar.

Behov av hänsyn – allmänt

I normalfallet är god miljöhänsyn tillräckligt. Bedömningen av vilken hänsyn som är viktigast varierar beroende på lokala förhållanden.

Bon av sädgås är mycket svårfunna och det är därför i realiteten svårt att iaktta särskild hänsyn kring boplatserna. Det är därför fördelaktigt om man kan undvika skogliga åtgärder i anslutning till områden med konstaterad förekomst av sädgås i lämpliga häckningsmiljöer under perioden 20 april–20 augusti.

Ruggningslokalerna används ofta under många decennier och det är mycket viktigt att fåglarna inte störs så att fåglarna överger dem. Undvik därför att sprida information om ruggningsplatser till andra än berörda markägare och de som utför skogsbruksåtgärder.

Samråd med Skogsstyrelsens personal angående åtgärder i områden med häckande eller ruggande sädgäss.

Miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder

- Undvik avverkning eller andra skogliga åtgärder (inkl. plantering, markberedning, röjning) under perioden 20 april–20 augusti inom 500 m från kända eller troliga häckningsplatser.
- Undvik avverkning eller andra skogliga åtgärder (inkl. plantering, markberedning och röjning) under perioden 15 juni–31 juli inom 500 m från områden med ruggningsplatser.
- Undvik att dra skogsbilvägar inom 200 m från våtmarker som utgör ruggningsplatser och i anslutning till myrområden med regelbunden förekomst av sädgäss.
- Undvik dikning och rensning av befintliga diken.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Bomma skogsbilvägar i områden med ruggande sädgås under perioden 15 juni–31 juli för att minska störningar från t.ex. bärplockare, fågelintresserade, fritidsfiskare och annat rörligt friluftsliv.
- Hyggesfritt skogsbruk i myr-skogmosaiker är förmodligen positivt.
- Återställning av dikade myrar, sumpskogar eller sänkta sjöar genom att dämna eller täppa igen diken. Större åtgärder behöver planeras noga och kan kräva tillstånd.

Områdesskydd och frivilliga avsättningar

Gör gärna frivilliga avsättningar av myrholmar och äldre skogsbestånd mot myrar eller vatten i områden som utnyttjas av sädgäss.

Skogsvårdslagstiftningen

- Lämna skyddszoner med träd och buskar mot hänsynskrävande miljöer, som bäckar, raviner, myrar och sumpskogar, kulturmiljöer m.m. (SKSFS 7:21).
- Undvik att köra i våtmarker (SKSFS 7:28).

Lästips

Artfakta för sädgås. ArtDatabankens webbplats,
<http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/100009>

Populationsstorlek: 850 par

Populationsutveckling:

Nära hotad (NT)

Rödlistestatus 2015: 1980–2012: stabil

Fågeldirektivets Bilaga 1: Nej